

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

UDGIVET AF
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ

BERGEN BELSEN

BUCHENWALD

DACHAU

HUSUM

NEUENGAMME

PORTA

RAVENSBRÜCK

SACHSENHAUSEN

STUTTHOF

FRØSLEV

HORSERØD

SHELLHUSET

VESTRE FÆNGSEL

4.-maj-dagens plakat opfordrede alle til at feste ved at sætte lys i vinduerne.

A. Bjerrum
Maskinfabrik A/S
Frederikshavn

EINAR HØGSTED I/S
Installatør
Frederikshavn

CAFE „GINE“
Frederikshavn

Währens
Skrædderi - Vaskeri - Renseri
Frederikshavn Tlf. 688 - 209

V. NIELSEN GJØDERUM
Arkitekt
Frederikshavn Tlf. 430

ELECTRA I/S
Frederikshavn

H. F. Hassing
Tlf. 178 Frederikshavn
Alle arter forsikringer

H. C. KRAGSKOV
Frugt en gros
Frederikshavn Tlf. 1516

Højskolehotellet
Frederikshavn

A/M „Fladstrand“
Frederikshavn

Hjørring
Møbel- og
Madrassfabrik

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30).
Telf.: Om dagen Minerva 1336 om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været boddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører, Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Militærattache Fl. B. Larsen, Stockholm.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund, Ordrup 5075.
Sekretær: Tobakshandler Sv. Darling, Hillerød.

Den øvrige bestyrelse:

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg.
Fosmark, Johs., overlærer, Redaktør af Pigtråd, Slagelsegade 9, 2. Kbh. Ø
Øbro 8537.
Holt, Paul, seminarieførstander, cand mag., Århus.
Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus.
Johansen, P. A., arkitekt, Bernstoffslunds Allé 80, Charlottenlund
Kjeldsen, K., oberstløjtnant, Odense.
Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus
Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø.
Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus.
Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby Skole, Nr. Søby, Fyn.
Møller, Poul, fabrikant, Skive.
Næsted, Børge, læge, Sadolinsgade 9 st. th., Odense
Olesen, Otto W., boghandler, Randers.
Olesen, O., kontorchef, Grønnegade 18 A, Herning.
Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg.
Riis, Poul, pastor, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø. Tria 3101
Schmidt, Otto, prokurist, Kolding.
Thestrup, K. (M. F.), dommer, Herning.
Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg

Kammeraternes Hjælpefonds virksomhed

Fonden har pr. 1. juni 1954

bevilget 600 legatportioner på tilsammen ca. 56,000,00 kr.
for perioden 1/6 1954 — 1/6 1955

Takket være PIGTRÅDS trofaste ABONNENTER og ANNONCØRER er Kammeraternes Hjælpefond — atter i år — istand til at bevilge et betydeligt antal invalide- og studielegater i h. t. fondens plan, som blev lagt for 2 år siden, endda med en forøgelse på 12%.

Samtlige legater er gennemgået meget grundigt, og afgørelserne er i alle tilfælde truffet i samråd med kontorchef Dige, Frihedsfonden. Det har i et stort antal tilfælde vist sig nødvendigt også at konferere med Ulykkesforsikringen. Pigtråds mange tusinde annoncører og abonnenter og vore 1200 medlemmer kan således være forvisset om, at ingen afgørelse har tilfældighedens præg, men er truffet efter grundig overvejelse.

INVALIDELEGATERNE:

Der er foreløbig bevilget 516 legatportioner fra 50 til 150 kr. om måneden eller ialt 49,800,00 kr. til 43 familier omfattende 83 voksne og 72 børn. I alle tilfælde har familieforsørgeren pådraget sig mellem 20 og 100% invaliditet på grund af tysk tortur (med dansk bistand) eller ophold i tyske koncentrationslejre. I alle tilfælde ydes invalidelegatet 12 månedlige rater som supplement til invaliderenteudbetalingerne.

STUDIELEGATERNE.

Der er foreløbig bevilget 86 studielegatportioner fra 50 til 125 kr./mdl. ialt ca. 6,300,00 kr. til 8 unge kammerater, der enten har mistet deres far i tyske koncentrationslejre, eller selv har deltaget i modstandsbevægelsen.

Tre af vore kammerater, der i det forløbne år har modtaget studielegat af fonden, har fuldenndt deres studier som henholdsvis præst, nationaløkonom og arkitekt.

FONDENS FERIEHJEM på Kegsnæs, hvor vi har 10 sengepladser, er optaget fra 1. maj til 1. september af ialt 13 familier bestående af 26 voksne og 32 børn, (i skoleferien er alle 10 senge optaget). Alle disse kammerater med familier får en herlig 14 dages ferie, og får i næsten alle tilfælde rejsepenge betalt — enkelte får også kostpenge betalt. Feriehemmet er nu fuldt monteret med alt. Der kræves kun at vore gæster medbringer sengetøj og sengelinned. Ialt skaffer fonden i år ca. 700 feriedage.

På fondens vegne — og ganske afgjort også på de over 220 medborgeres vegne, der på ovennævnte måder støttes gennem Kammeraternes Hjælpefond, der igen modtager de store beløb gennem PIGTRÅDS OVERSKUD, takker fonden PIGTRÅDS abonnenter og annoncører, der ene afholder alle ovennævnte udgifter, og yderligere bidrager væsentligt til fondens øvrige hjælpearbejde og administration.

Hjertelig tak til Dem alle

På fondens vegne

H. KORNBECK

H. K. Pedersen
Smede- og Maskinhandel
Grindsted Tlf. 221

Thorkild Andersen
Midtjysk Bogtrykkeri
Kontorartikler
GRINDSTED

Vor Bager
E. Andresen
Grindsted Tlf. 427 — 428

$\frac{1}{2}$ Grindsted
Motor Compagni

Grindsted
AUTOMOBILFORRETNING
Hedegaard & Hansen
Tlf. 133 — 170

Nørregades
BAGERI
Jens Møller
Grindsted Tlf. 254

BRDR.
ESKILDSSEN
Snedkermestre
Grindsted Tlf. 235

Andels-
klædefabriken
GRINDSTED

Chr. Iversens
TØMMERHANDEL
VILDBJERG

$\frac{1}{2}$ Niels Pedersen
& Søn
Holstebro Telf. 165

Kino Teatret
HOLSTEBRO

RADIO-
Specialisten
Østergade 13 Holstebro

Landmands-
banken
HOLSTEBRO

Grindsted - Grene og Omegns
Spare og Laanekasse

Karl V. Nielsen
Vulkaniseringsanstalt
Grindsted Tlf. 72

„Tri Kohl“
GRINDSTED

Køb Deres
Kaffedug hos
Fanny Petersen
Grindsted

BIO
Holstebro

Erik Bendix
Raadgivende Ingeniør M. af 1
Holstebro Tlf. 175

C. Bendix
Tømmerhandel $\frac{1}{2}$
Holstebro

Sherman Ottesen & Pedersen
Revisorer
Holstebro

Holstebro Motor Co.
v/ Thorvald Jensen

Eduard Melgaard
Isenkram
Holstebro

Automobilforretningen »Vulkan«
Aut. G. M. Forhandler
K. Knudsen
Holstebro Tlf. 1100 (fl. Lin.)

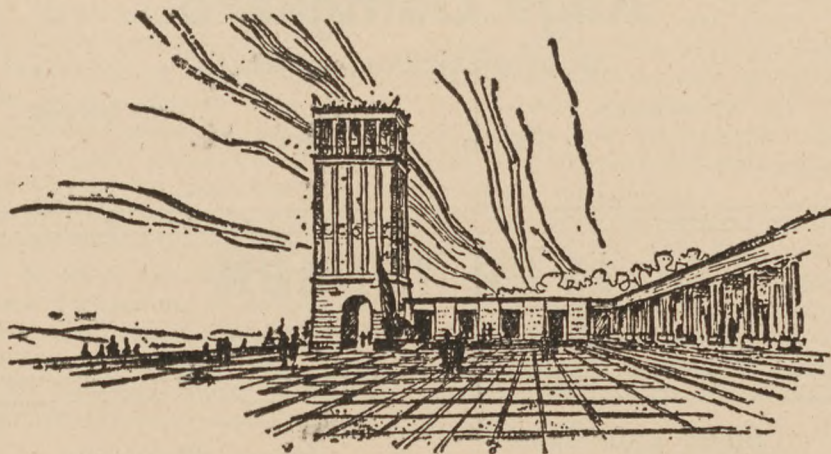
THORKILD KNAP
Silkeborg

A/S TAARS BANK
Filial af
A/S Hjørring Diskontobank

Rugemaskinen
»PRIMULA«
Bøvlingbjerg

Carstensens
KLÆDEFABRIK A/S
Brønderslev

Buchenwald den 11. april 1954

Udkast til Frihedstårnet i Buchenwald

Den internationale Buchenwald-komite havde indbudt til en højtidelighed i Buchenwald i anledning af 9-årsdagen for befrielsen af lejren. Indbydelsen lød på, at de forskellige landes delegationer ønskes så brede, socialt som politisk, som overhovedet muligt. Den 6. april afrejste den danske delegation på 230 over Malmø-Trelleborg-Sassnitz til Weimar. Modtagelsen i Tyskland var hjertelig og forplejningen over al forventning. Den danske delegation blev i Weimar indkvarteret i »Haus Elephant«, hvor »der Führer« havde boet, når han opholdt sig i Weimar. Haus Elephant benyttes nu som ramme om læreruddannelsen.

Søndag den 11. april blev de forskellige landes delegationer i busser kørt til Buchenwald, hvor der kun var indgangstårnet, krematoriet og depot- og administrationsbygning tilbage. Ellers var alt ruindynger. Dele af de forskellige landes delegationer gik efter tur ind til appelpladsen, hvor der lige foran tårnet var opstillet en stor urne af træ, hvori der blev nedkastet jord fra de af nazisterne jævnedes byer samt henrettelsespladser. Den danske delegation medførte jord fra Ryvangen. For hver delegations indmarch blev det respektive lands nationalmelodi spillet, ligesom der af et delegationsmedlem fra hvert land blev holdt en tale. Hovedtalen konkluderede i »aldrig mere et SS

Europa«, hvilket vi alle af hjertet kunne tilslutte os.

Det er herefter meningen, at der over den blodvædede jord skal rejses et monument samt indrettes en mindepark på den tidligere appelplads. Der blev derefter nedlagt kranser på en række grave. Da der ikke var nogen speciel norsk delegation, havde 2 nordmænd tilsluttet sig den danske delegation og nedlagde samtidig med denne deres kranser.

Der har gået rygter om, at der endnu var koncentrationslejr i Buchenwald, mange har været skeptiske, når jeg har benægtet dette. Men jeg må bemærke, at vi alle fik lov til at gå frit omkring, vi kunne frit føre samtaler både med kommunister og anti-kommunister. Ligeledes kunne vi frit færdes overalt, hvor vi ønskede at gå.

På hjemturen over Warnemünde-Gedser gjorde den danske delegation et ophold i Fürstenberg, hvorefter vi tog ud til den tidligere koncentrationslejr for kvinder, Ravensbrück, hvor der ved en minde-mur blev nedlagt 2 store kranser samt en del buketter. På vejen her til kørte vi forbi den tidligere koncentrationslejr Sachsenhausen.

Vi kom tilbage med ekstratog fra Gedser til København den 14. april kl. 5,30.

De sociale forhold i den østtyske republik er interessante. Der lægges stor vægt på uddannelsen.

Uddannelsesstiden er tilsyneladende meget intensiv. Nogle fag, f. eks. agerbrug, gartneri, slagter- og tjenerfaget har en 2-årig uddannelse, andre fag som f. eks. kobber- og keddelsmede, finmekanikere, urmagere, bygnings- og møbelsnedkere har en 2½-årig uddannelse, medens fag som f. eks. værktøjsmagere, grafiske fag, dame- og herreskrædere, skomagere har en 3-årig uddannelse.

Lønningerne er vidt forskellige. De højst lønnede er folk i ledende stillinger for uddannelse af akademikere. Derefter er de hårdtarbejdende som f. eks. bjergværksarbejdere de mest vellønnede, medens arbejdere ved tekstil- og læderarbejde er dårligst lønnede. Der er indenfor de forskellige virksomheder fastsat en arbejdsnorm, hvorefter der udover denne betales en præmie for den overskydende arbejdsydelse. Den præmierede ydelse kan stige til 150%. Således kan en maskinarbejder f. eks. med en grundløn på 2,52 DM i timen stige til 3,78 DM i timen ved en præmieydelse på 150%. Med hensyn til præmien taler man om den teknisk begrundede arbejdsnorm. Normen bestemmes ikke af muskelkraft eller fart, men ved anvendelse af de forhåndenværende tekniske muligheder og bedre arbejdsmetoder i virksomheden.

Der findes forskellige former for rationering. Den hårdtarbejdende kan således månedlig få kort til 2550 gr. kød, 1800 gr. fedtstof og 1800 gr. sukker. Børn til 5-års alderen får foruden deres ration af kød og smør 15 liter sødmælk månedlig, fra 5—9 år 7,5 liter sødmælk månedlig, og fra 9 til 15 år 7,5 liter skummet mælk månedlig foruden deres ration af kød, smør og sukker, som varierer efter deres alder.

På disse kort kan de ovennævnte og andre livsvigtige næringsmidler købes til en billig pris. (Eks. Smør pr. kg. 4,20 DM, sukker 1,12 DM, svinekød 3,00 DM, mælk pr. liter 0,28 til 0,32 DM, æg pr. stk. 0,13 — 0,15 DM). Endvidere kan der ubegrænset i HO-forretningerne købes de nævnte konsumartikler til følgende priser: Smør 20 DM pr. kg.

Hans Jensens Eftf.

Trikotagefabrik

IKAST

Tlf. 24

Chr. Beedholm

Trikotagefabrik

IKAST

Herning mek. Væveri

Aktieselskab

Tlf. 1766 - 1767

Tlgr. Tekstil

J. B. S.

Undertøj

Herning

Chr. Merrild Hansen

Trikotagefabrik

Villavej 31

Ikast

Ikast Skaanerfabrik

Anna Mikkelsen

IKAST

Marie Louise

M. & L. Nielsen

Bredgade 21

Herning

Tlf. 881

Marie Wounlund

HERNING

Trikotagefabrik

Niels Rasmussen

Trikotage- og Konfektionsfabrik

Sportsvej 1

Ikast

Tlf. 394

Vagn Iversen

Trikotage en gros- Fabrikation

Tlf. 10

IKAST

Tlf. 425

Alfred Svendsen

Tlf. 626

Herning

Aage Damgaard

Skjortefabrikken ANGLI

Th. Niensengade 94

Herning

Telefon 1210 og 1211

IVER JENSEN

Trikotagefabrik . Ikast

Jacob Lauridsen

Trikotagefabrik

Tlf. 298

Ikast

Tlf. 298

Krone Magasinet

Bredgade 19

Ikast

A/S ERIK JENSEN

Konfektionsfabrik

Herning

Tlf. 536

Klip ud!

Esthers Tandteknik

v/ Esther Pedersen

Bredgade 41 Herning tlf. 1834

Træffetid 9—17,30, lørdag 9—13

H. A. Wegeberg

Moderne Hushjælp

Jernbanegade 3

Herning

Tlf. 1333

Giro 13277

Verner Bliddal

Trikotagefabrik

Smedegade 9

Herning

Arne Rahbek

Herning

Tlf. 1885

TETA RADIO

W. A. Brix

Herning

Tlf. 844

Ejnar Kjeldsen

Karosserifabrik

HERNING

G. Buur Jensen

Trikotagefabrik

HERNING

Niels Krøjgaard

Trikotagefabrik

HERNING

NIELS SØRENSEN

Skjortefabrik

HERNING

Aktieselskabet

Herning Trælasthanøel**AXEL JENSEN**

Isenkram A/S

HERNING

sukker 2,80 — 3,00 DM pr. kg., svinekød 11,20 DM pr. kg., mælk 1,60 DM pr. liter, æg 0,35 — 0,45 pr. stk. Staten inddrager overskudsprisen til det almenes vel.

Beklædning og fodtøj af god kvalitet er dyrt. Man ser ikke ofte en velklædt østtysker. Der kan dog købes billigere beklædning og fodtøj. Selvfølgelig kan man træffe både tilfredse og utilfredse østtyskere. Ledende personligheder indrømmer, at de først lige har begyndt, og nærer fortrøstning til, at udviklingen vil gå i den rigtige retning. Befolkningens tilfredshed er afhængig af de forskellige byers virksomheder. Weimar er en meget stillestående

by, fattig på fabriksvirksomheder. Man kan ikke påstå, at der her er mange glade ansigter, medens f. eks. byer som Jena og Erfurt, der har store virksomheder, har mange glade og mere velklædte mennesker.

Ligeledes må det bemærkes, at man ved afskeden fra Weimar sagde os tak for vor kritik,

Vi har grund til at sige tak for gæstfriheden og bevægelsesfriheden, som vi havde bag jerntæppet.

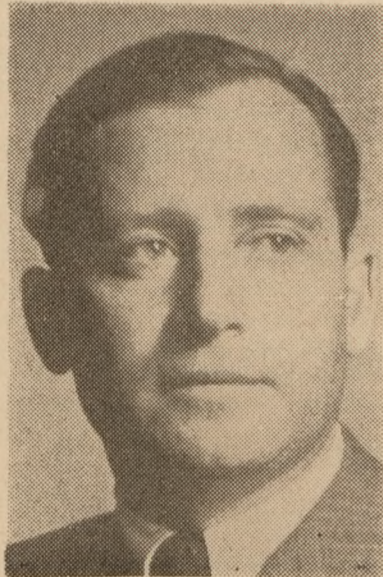
Der kunne være mange andre ting at skrive om, men jeg håber, at andre danske deltagere vil skrive om deres specielle interesser under opholdet i DDR.

Aage E. Damtoft.

En dag kommer oprejsningen

Billedet af modstandsbevægelsen er endnu udvisket, siger presseattaché Ebbe Munch i dette »Pigtråd«-interview. men en dag vil det stå klart.

London, maj.

Ebbe Munch

— Modstandsbevægelsen vil leve ud i al fremtid! Den ånd og instilling der udgik fra bevægelsen, og som fyldte dens mange deltagere, vil aldrig kunne slås ned. Selvfølgelig er der mange, der i efterkrigsårene har givet udtryk for mismod og vanskeligheder med hensyn til at vende tilbage til et normalt liv i freds-

tid, men de vil givetvis komme igen med fuld musik. Danmark kan simpelthen ikke bestå uden modstandsbevægelsen

Det er Danmarks uofficielle udenrigsminister i krigsårene, daværende redaktør Ebbe Munch — nu presseattaché i London, — der udtaler dette. På et tidligt tidspunkt af krigen omdannede Ebbe Munch sit redaktionskontor i Stockholm til en central for modstandsbevægelsen. Han havde en finger med i spillet, da frihedsrådet blev dannet, og det var ham, der fra Stockholm sluttede kontakterne til de allierede, idet han på modstandsbevægelsens vegne søgte forbindelse med både Rusland, England og Amerika.

Idag sidder han på en meget betydningsfuld post i London, og Danmark kunne ikke have fået nogen bedre til presseattaché. Ebbe Munch kender englænderne, idet han tidligere har været chef for »Berlingske Tidendes« London-redaktion, og han ved nøjagtig, hvordan en sag skal gribes an for at tage sig bedst mulig ud for Danmark i englændernes øjne. For en-

hver pressemand, der kender Ebbe Munch, er det på en måde ubegribeligt, at han, der er fuldblods 100% journalist og samtidig lidt af en eventyrer, kan slå sig ned som »embedsmand« i den danske ambassade. Selv påstår han, at det er det meget afvekslende arbejde, der hjælper ham dertil. Som ung journalist har han rejst verden rundt. Under den finske vinterkrig besøgte han alle frontafsnit for sit blad, og på hans skrivebord i London står den dag i dag en svært pansret kikkulge, som han fandt i en kraftig russisk tank, der netop var nedkæmpet i Nord-Finlands skove. Af hans andre eventyr kan nævnes, at han har plantet Dannebrog på den højeste bjergtinde — det skete under en af hans ekspeditioner på Grønland — og af de senere års bedrifter, nemlig i hans »embedsmandstid«, at han har haft en afgørende indflydelse på Danmarks forhold til de vestlige allierede, at »Hugin«-togtet altså da vikingerne fra Frederikssund indvaderede England, blev planlagt på hans kontor. Endvidere skal med, at det var ham, der gjorde vor berømte Carlsen på »det skæve skiv« til dansker, endnu før Carlsen selv var klar over, at det kunne have nogen betydning, hvor han var født og opvokset. Det var også Ebbe Munch, der foranledigede Churchills besøg her i landet for et par år siden, og endelig indtog han Norge, endnu før tyskerne havde kapituleret.

Da Norge kapitulerede

— Men det er en historie helt for sig selv, siger Ebbe Munch nu. Vi var nogle danskere, der var rejst derop, fordi vi regnede med, at den tyske kapitulation stod lige før døren. Vi kørte ganske rolig ind i Norge og ind i Oslo, hvor vi blev modtaget som en allieret befrielseskommission, tiljuble af mange tusinder af nordmænd, og så kom tyskernes kapitulation endelig!

— Men det var modstandsbevægelsen vi kom fra.

— Ja, den skal forsat leve, også af den simple grund, at de mennesker, der lagde ryg til i de 5 forbandede år, efterhånden placerer

SAJYKA

A. m. b. a.
HERNING

Jens L. Jensen
Tricotagefabrik
HERNING

Herning Papirforretning
Papir en gros
TLF. 1313 - 569

Folkebanken
for
Herning og Omegn A/S

Mads Eg Damgaards
FABRIKER A/S
EGE TÆPPER
HERNING

Botex
Fabrik for Boligtekstiler
HERNING

Th. Jensen
Aut. Vand- og Gasmester
Bredgade 17 Tlf. Herning 1087

**REKLAME OG
TRYKSAGER**
af enhver art

MIDTJYDSK REKLAME - BUREAU ½

**Herning Hede-
og Discontobank**
Aktieselskab

Forsikrings- Aktieselskabet
»Aktiv«
Bredgade 15 Herning

**Den mest velmagende
Sennep er**
Alfa **SENNEP**
A/S ALFA . VEJEN

Dalgaard

Herning Tlf. 728
Den gamle forretning — der følger med tiden

Herning Handels- og Landbrugsbank

AKTIESELSKAB

C. W. S. Svineslagterier A/S

Herning Svineslagteri

HERNING KLÆDEFABRIK A/S

Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse

A/S Give og Omegns Svineslagteri

Kontant Jørgensen

Esbjerg

Jensen & Frøkjær
Tømrer- og Bygningssnedkeri
Tlf. 4242 (2 Lin.) Skjoldsgade 96
ESBJERG

Leo Kjærgaard

Hjerting

Hvide Sande
Fiskeauktion
v/ Otto Jensen

Dyekjær & Christensen
Fiskeeksport
RINGKØBING

sig i førende stillinger i samfundet, hvilket vil medføre en langt bedre indbyrdes forståelse på tværs af professioner og hjemmepolitiske opfattelser.

— »Modstandsbevægelsen« er i dag nærmest et uartigt ord?

— Måske i dag ja, men tiden vil vise, at det vil gå helt anderledes, når bevægelsens indsats først kommer på den rette afstand. Respekt og forståelse vil fremover vokse proportionelt med afstanden. I den forvirrede situation idag og i årene efter krigen, hvor intet er helt sort, og intet helt hvidt, er nærbilledet udvisket, men på afstand vil det stå ganske klart, og da vil der blive givet dem, der vovede pelsen, fuld oprejsning.

— I krigsårene var det dig, der sluttede forbindelsen med de allierede. Hvordan er da det arbejde idag?

— Min hovedopgave er at være med til fortsat at uddybe venskabet med briterne. Jeg skal gerne indrømme, at det er en meget stor kolbøtte, jeg har slået, idet der er et langt spring fra at være rejssende avismand over kontoret i Stockholm i krigsårene, og frem til stillingen som »embedsmand«, men der er det særlige ved gerningen her, at den rent geografisk ligger på den rette afstand fra Danmark. Der er mulighed for at følge med i alt det, der sker derhjemme, og opholdslandet her, England, er jo trods alt ikke større, end at der kan arbejdes med en vis virkning. Det kan virkelig lade sig gøre at interessere den engelske offentlighed for Danmark.

— Hvad er nytten af et sådant arbejde?

— Lad mig vende det spørgsmål

Venskabet med briterne

om. Hvis vort land i engelske blade, i radioen og fjernsynet, eller i det engelske parlament bliver misforstået, skældt ud, eller tilsidesat, så skal man nok mærke hjemmefra, at man i Danmark ikke er tilfreds med preseattachéens funktioner, men modsat har det naturligvis sin store betydning, at vi bliver rigtigt og godt placeret overalt i den en-

gelske offentlighed. Vidnesbyrdbogen er ikke ligegyldig, for det gode navn har afgjort værdi i sig selv, og det er heldigvis min opgave, som Danmarks talsmand på stedet, at slå det gode navn fast. Konkret kan man ikke veje spørgsmålet op, men det kan betyde ganske overordentligt meget, og det anerkendes i det moderne diplomati.

Fornemmede skræk og uhygge ved at møde Hitler

— Danmarks navn i England?

— Mon det kan være stort bedre, end tilfældet er i øjeblikket? Men at der for Danmark kommer svære tider, turde der vel næppe være tvivl om. Jeg tænker her bl. a. på, at smørrets rationering i disse dage er blevet ophævet, men samtidig har margarine-fabrikterne sat ind med en voldsom propaganda for at få fastslået, at man nu er i stand til at lave margarine, der koster ca. halvdelen af smørprisen, men som smager lige så godt som smør og er lige så nærende. En sådan propagandakampagne til mange, mange millioner kroner vil givetvis komme til at ramme den livsvigtige danske eksport af smør.

— Du er en af de første, der advarede mod Hitler?

— Ja, det skete jo allerede i 1933 og 34. Jeg oplevede som rejsende avismand alle Europas kriser og omvæltninger på nært hold, og så bød min samvittighed mig at advare imod den tyske galning. Ved at se, hvordan nazi arbejdede fra starten, fik jeg en fast platform at stå på, og jeg kunne ligefrem fornemme skræk og uhygge, når jeg engang imellem til store arrangementer traf herrer som Hitler, Goebbels og Göring. Efter hele den udvikling var det så velgørende at komme til Finland som krigskorrespondent, fordi jeg dér oplevede og så nytten af at have forsvarsånden i sig. Man må kæmpe for at have chancen for at overleve, for den historiske samvittighed skal være i orden. Man kan godt gå ned i fængsel, i koncentrationslejr eller på anden måde, men det er en livsnødvendighed for ethvert menneske at

handle i overensstemmelse med sin samvittighed. Uden den kan man ikke leve. Den store krig skyldtes især 2 ting. 1) De tyske banditter. 2) Vestens blå øjne. Vi kunne ikke sidde i et besat land og forvente at få skænket friheden ganske gratis. Vi måtte være med, og det kunne naturligvis ikke blive uden omkostninger. For eksempel blev signalet til sabotage givet på mit kontor, da jeg engang havde besøg fra England af bankdirektør Hambroe. Så fulgte signalet til samlingen af kræfterne ved frihedsrådets oprettelse, og jeg blev rådets repræsentant i forholdet til de allierede regeringer. I den kamp, der fulgte, blev omkostningerne store. Mange af vore unge faldt. I dag kan en og anden måske sige, at disse liv kunne have været sparet, hvis disse unge blot havde ladet være med dette eller hint. Kan nogen virkelig tro, at en eneste af vore faldne ville kunne have fået blot et lykkeligt sekund her i efterkrigstiden, hvis de ikke var gået ind i kampen? Nej, det er utænkeligt. De måtte handle, som de gjorde. Deres samvittighed tvang dem til det, men nu må vi, der beholdt livet og oplevede friheden, fortsætte kampen — den kamp, der først vil blive placeret med respekt og på den rette måde, når den er kommet på tilstrækkelig afstand.

Hans Fosmark.

Dachau Klubben

Afholdt den 12.-4.-54. Møde ved mindesmærket for den ukendte k-z-fange.

Formanden nedlagde en krans og pastor N. J. Madsen, tidl. Dachau talte og sluttede med en bøn.

Derefter gik deltagerne over i Karnappen, hvor der var dækket fælles kaffebord, og efter et par timers hyggeligt kammeratligt samvær, hvor der blev indsamlet kr. 75,00 til festen for invalider i sommeren 1955, sluttede den stemningsfulde aften.

Haa Do wot i Hobrow?

H. E. Theilgaard

Urmager - Optiker - Guldsmed
HOBRO
Tlf. 154

Aut. V. W. Forhandler

Auto-Centralen
Brogade 39
Hobro Tlf. 76

Hobro Special optik

A. Kaas Vestertjele
HOBRO
Tlf. 220 Tlf. 220

Hans Nielsen & Martin Nielsen

Entreprenør & Ingeniørfirma
HOBRO
Tlf. 120

Aktieselskabet
MAGNUS CHRISTIANSEN

Automobilforretning
Aut. Bur Wain Forhandler
HOBRO TLF. 502 (2 Lin.)

HOBRO MOTOR COMPAGNI

v/ I. Mogensen

Hobro Dampvaskeri

& kemiske Tøjrensingsanstalt
»Trikohl«
Tlf. 244 Tlf. 244

Bruun Mortensen

Kolonial en gros
Tlf. Hobro 328 — 329

Hobro Marmorvarefabrik og Stenhuggeri

Tlf. 55

Doul Christensen's
Ure- Brille & Guldsmedeforret-
ning

Hobro Tlf. 104

P. E. Haarsløv

Bøger — Papir — Foto
HOBRO

A. LARSEN

Blikkenslagermester
Hobro Tlf. 672

Altid til tjeneste

DISKONTO⁰⁹ LANDBOBANKEN

I HOBRO

FILIAL AF AALBORG DISKONTOBANK 1/2

HOBRO RUTEBIL STATION

Tlf. 598 — 599

Ellingsøes Tapet- og Farvehandel

v/ Tage Ellingsøe

HOBRO

FLENSBORG LAGERET

C. H. Moltzen
HOBRO

TORBEN BETZER

Maskinfabrik
Jernbanegade 13 . Telf. 970
HOBRO

Aktieselskabet
**Blaakilde
Molles Fabrikker**

HOBRO

Hobro Boligmontering

Højskolehjemmet
Tlf. 590

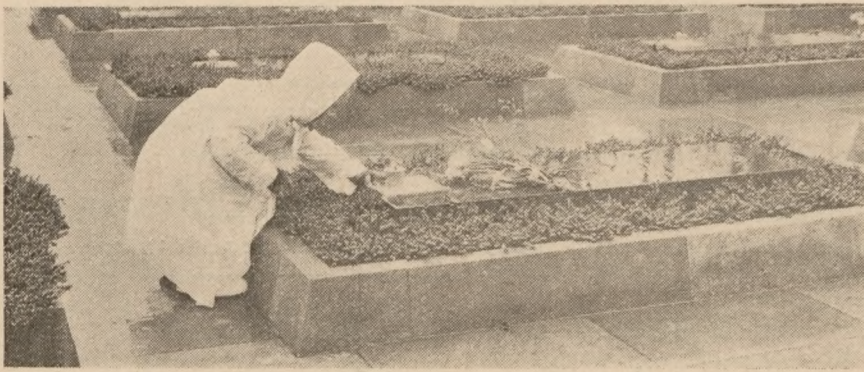
S. Rosenvinge

Engelsk Beklædnings Magasin
Hobro . Tlf. 377

FALKENBERG PEDERSEN

Aut. Installatør
Hobro Tlf. 520

SMUK OG ENKEL 4.-MAJ-DAG

Den lille pige ville også hjælpe med til at lyse op i Ryvangen.

9-års-dagen for vort lands befrielse blev fejret stilfærdigt, men festligt rundt omkring i hele landet.

Ved 17-tiden tændte Kammeraternes Hjelpefond lysene på gravene i Ryvangen, og en stor skare af pårørende til dem, der hviler derude, lagde vejen om ad den skønne mindelund og konstaterede, at dagen ikke var gået i glemmebogen. Blomsterfloret var uendelig smukt og lysene talte stærkt og enkelt til sindene.

Ved Helligåndskirken talte professor Ove Hoff, tidligere Neuen-gamme, ved mindesmærket for den ukendte kz-fange. Han sagde bl. a.:

En tak til Gud, en tak til ofrene og til vor gamle konge. Til vore døde kammerater står det danske folk i en ubetalelig gæld. De spurgte ikke, hvad det kostede og om det var det værd. De satte livet ind.

Professor Hoff understregede, at vi, der oplevede den fjerde maj for ni år siden, og som oplevede friheden, friheden til at tænke, tro og tale, må vise os de døde værdige. Han sluttede med en gribende tak til de døde.

Hjemmeværnets kommitterede, forhenværende minister *Frode Jakobsen* talte i Fredericia ved monumentet for frihedskampens faldne.

Man spørger, sagde han, om der er kommet noget ud af modstandsbevægelsen. Hele Danmarks stilling i verden i dag er bestemt ved besættelsestidens lære, men der er stadigvæk foruroligende ting: fremmede flyveres overflyvning uden

nogen dansk reaktion fremkalder mindet om den 9. april.

Mange foreninger benytter nu efterhånden dagen til at feste. For de voksne bliver talerne et repetitionskursus, men for de helt unge, nemlig drengene og pigerne, er der tale om en helt ny situation. Mens man i årene lige efter befrielsen kunne tale til en flok ganske unge og se på deres blik, at de genkendte mangt og meget af det, der blev talt om, er stillingen i dag den, at der er vokset et helt nyt slægtled op, som ikke selv husker noget om de fem okkupationsår. Opgaven er dog ikke ringere her end overfor de voksne. Den er blot helt anderledes, og det, der siges, må naturligvis afpasses efter den nye situation.

I det regnfulde vejr var det svært at få lysene til at fænge. Der måtte derfor mange hjælpere i gang.

Haa Do wot i Hobrow?

Indrykket af:
Isenkræmmer S. P. Møller, Hobro

Justinus Nielsen

Hobro

URE

OG

BRILLER

Mariager Boghandel

Harald Platz

Mariager

L. Fruensgaard

MARIAGER

Mariager Andelsmejeri

Tlf. 53

KINO

MARIAGER

A/S Bjerregaard, Noe & Co.

Hobro

Aktieselskabet

Banken for Hobro og Omegn

Spare- og Laanekassen for Hobro og Omegn

HOBRO KUL KOMPAGNI

J. C. SØRENSENS ENKE A/S

Hobro Kul og Koksimport

AKTIESELSKAB

1/8 Bech Hansen & Co.

FORDSON

Tlf. 312

Hobro

Frederik Johansen 1/8

MARIAGER

Tlf. 15 og 38

J. KJELDEN OLSEN

Cykler og Radio

Tlf. 178

Mariager

I. C. SØHOLM

Skagen

Tlf. 3

D. Bastiansen

Sadelmager og Møbelpolstrer

MARIAGER

Skagen Motorværksted

E. Jensen

Tlf. 123

Skagen

Sparekassen for
Skagen og Omegn

Mariager Trælasthandel

Tlf. 80

Magasin Skagen

Harald Pedersen

NYE BØGER

Graham Greene:

TO HUNDREDE PUND ER PRISEN

Grafisk forlag.

230 sider — kr. 12.50.

Det er en-til tider-noget voldsom kriminalroman. En repræsentant for et rustningsfirma lejer en mand til at myrde en balkanpolitiker for at fremkalde tilstande, der ville give forøget afsætning for hans industri. Og på vejen frem mod opklaringen af denne ugering, møder vi en ung kvinde, Anne, der er skildret så smukt, at man længe vil huske det. Hendes forstående og moderlige sind — så ung hun er — er næsten en åbenbaring mod romanens ellers så dystre og mørke baggrund. Og hun er ikke en uvirkelig skikkelse. Vi har alle mødt hendes sind eller sider af det.

Christen Krogh.

Et tysk menneske har ordet.

Peter Bamm:

DET USYNLIGE FLAG

Jespersen og Pio.

250 sider — kr. 10.00.

Det kan vel nok siges, at krigsbøger ikke længere interesserer så meget. Vi har ligesom fået for mange — og tildels for dårlige — af dem. Men her er en bog om krigen, som man egentlig bliver et bedre menneske af at læse, i hvert fald får man gennem den en dybere forståelse af det gode, ædle og fine, der — måske tilsyneladende skjult — lever i mange menneskers sind, selv under de mest fortvivlede forhold.

»Krigsguden slipper ikke blot demonerne løs, har mobiliserer også engle«, siger forfatteren. — Han har skrevet denne bog til minde om dem, der ofrede livet under det usynlige flag — næstekærlighedens — og hvis grave ligger spredt over den halve verden. »Det lys, der skinner fra deres grave, kaster et klart skær på menneskets

vej ud i fremtiden. Det usynlige flag, under hvilket de faldt, har ikke været noget forgæves flag«.

Vi kender godt fra tidligere tid, hvordan næste- og menneskekærlighed går i djævelskabets og ondskabens spor for at læge de vunder, det onde slog. Midt i vor sorg over en verden i krig og ondskab er det gavnligt at læse denne bog, der er en virkelig bekræftelse på, at »de ædles æt dør aldrig ud«.

Christen Krogh.

Frost-Hansens Klassiker-serie.

DER SIDDER TRE MØER —

Danske folkeviser.

136 sider — kr. 10.75.

I Frost-Hansens klassiker-serie foreligger nu 5. bind, der er en udvalgt samling folkeviser i udvalg ved redaktør Poul P. M. Pedersen, der med nænsomt øre og sin fine lyriske sans har udvalgt 33 af vore smukkeste folkeviser og forsynet samlingen med en kyndig indledning, der slutter således: »Folkevisernes poesi lever den dag i dag ung og kildefrisk trods mange henfarne år - ung og skær som i deres tilblivelses fjerne morgenrøde«.

Den stille, fine lyriker, som Poul P. M. Pedersen er, har ved tilrettelæggelsen af dette fine bind haft den samme lykkelige hånd som ved tilrettelæggelsen af de tidligere. Seriens succes er inde i det helt faste spor.

Christen Krogh.

Pinches Welner:

Ved Øresunds bredder. Thanning

og Appels forlag 1953. 224 sider

Forfatteren, der er jøde, fortæller om de spændende dage i oktober 1943, da Gestapo drev jagt på danske jøder, om flugten over sundet, opholdet i Sverige og hjemkomsten i 1945.

Rygtet om, at Hitler har krævet jøderne i Danmark udleveret, vækker hos disse en angst, der stiger

til rædsel og rådløshed. Men takket være danske medborgeres bistand lykkes flugten til Sverige for mange.

Afsnittet om opholdet der er vel nok det bedste. F. eks. er skildringen af flygtningenes juleaften hos Ohlsson på »Brejdblik« ganske mesterlig og illustrerer levende den velmenende svenskers og jødernes mangel på forståelse af hinandens mentalitet og problemer. Den tvungne lediggang for mange af dem, uvisheden om slægtninges skæbne og beretninger om frænders og venner død lægger et knugende tryk over det lille samfund.

Sidste afsnit om befrielsen og hjemkomsten virker forstemmende. Hovedpersonen, Wald, oplever, at hans værksted er optaget af en anden, og af inventaret er kun et par knuste lampekupler tilbage. Men livet er jo dog reddet. Andre kan ikke få deres gamle lejligheder igen, og hvorledes kan man få sin ret? Det vil volde gnidning, og gammel skjult modvilje mod jøderne vil let bryde frem.

Bogen bærer præg af forfatterens indgående kendskab til de mennesker, han skildrer, og vil være god læsning for dem, der er ved at have glemt oktober 1943.

K. BAKMAN.

Maria Killilea:

»KAREN«

Jespersen og Pio.

10,75 kr. 224 sider

En vidunderlig bog om et forældrepars kamp for at skabe en fremtid for deres lille, spastiske datter.

Man følger dem dag for dag i deres endeløse, kærlige tålmodighed, deres mange skuffelser og deres glæde over hendes fremskridt. Det er en bog, som fængsler og bevæger fra første side til slutningen, hvor den lille pige siger, 10 år gammel: »Jeg kan gå. Jeg kan tale. Jeg kan læse. Jeg kan skrive. Mor, jeg kan alting nu«.

En fremragende bog der lærer forældre med sunde og velskabte børn at være taknemmelige.

N. F.

Mariager Skotøjsforretn.*Carla Witt*

Tlf. 78

Mariager

H. D. Brøndum*Manufaktur*

Hadsund

Tlf. 49

**Diskontobanken
i Hadsund***Filial af
Alborg Diskontobank A/S* **$\frac{1}{8}$ Hadsund
Korn- og
Foderstofforretning****Ulsted***Ure, Optik*

Storegade 3

Hadsund

Brdr. Langgaard

Hadsund

Knud Andersen*N. Toustrups Eflf.*

Hadsund

Tlf. 119

Hadsund og Omegns Sparekasse**Hadsund Trævarefabrik**

v/ Aage Kjeldsen

Aage Bech*Bagemester*

Tlf. Hadsund 111

Hadsund ELEKTRO*v/ Carl E. Hansen*

Tlf. 370

Villy Christensen*Blikkenslægmester*

Vestergade 13

Hadsund

Hadsund Maskinsnedkeri*H. Bonde Sørensen*

Tlf. 4

Hadsund

Hadsund**Motor Compagni***v/ J. M. Jensen*

Tlf. 249 — 250

**Møller Sørensens Bogtrykkeri
HADSUND****Hadsund Bio****V. Flensted***Tapet - Farver - Linoleum*

Hadsund

Tlf. 281

Tlf. 281

Bernt Henriksen

TERNDRUP

**Cyklehandler Sauer
HADSUND****Charles Sørensen***Manufaktur & Herreekvipering**v/ Karen Sørensen*

Tlf. 97

Hadsund

 **$\frac{1}{8}$ Visborg
Teglværk**

Tlf. 38

Hadsund

Bach & Ellgaard*Aut. G. M. Forhandler*

Hadsund

Tlf. 352

Hotel Hadsund*M. Kjær Olsen*

Tlf. 3 og 70

Restaurant

Jyden

Hadsund

Tlf. 300

Ny dansk håndbog
om menneskerettighederne

Gyldendal. Pris kr. 2,50

Dansk Samråd for Forenede Nationer har udsendt anden udgave af sin fortræffelige lille håndbog om menneskerettighederne. I den nye udgave er medtaget konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der er vedtaget af Det europæiske Råd, og den rummer iøvrigt det samme oplysende materiale som førstedugaven: Professor Sven Clausens forord, en historisk orientering ved adjunkt Preben Askgård, teksten til verdenserklæringen om menneskerettighederne, uafhængighedserklæringen af 4. juli 1776 og erklæringen om menneskerettighederne af 26. august 1789. Bogen opfylder på en glimrende måde sit formål, som et hjælpemiddel i oplysningsarbejdet i skoler, studiekredse, ved foredragsvirksomhed, og i det hele taget for enhver, som har brug for at have disse autentiske tekster ved hånden i let overskuelig form.

Peter Freuchen:

MIN GRØNLANDSKE UNGDOM

Forlaget Fremad.

304 sider — kr. 9.85.

Det er vel nok et eventyr for hvermand, forlaget Fremad har startet med sin nye rejsebogsserie, der for en forholdsvis billig penge giver en de vidunderligste rejser i hænde.

Den gamle polarforsker og eventyrer Peter Freuchen der har oplevet mere, end det næsten er rimeligt, at et menneske får lov at opleve, har indledet serien med den strålende bog »Min grønlandske ungdom«, der skildrer 20 lykkelige år i Grønland. Når man har læst denne bog, har man følt sig som grønlænder og gennem Peter Freuchehs skildringer oplevet så meget, at man næsten er ved at tro, at man også har oplevet det i virkeligheden! Dertil bidrager også bogens herlige billeder.

Christen Krogh.

Anne de Vries:

VI LEVER KUN EEN GANG

206 sider. Kr. 10,75.

Jespersen og Pio.

Anne de Vrie's nye bog handler om en skovløber og jagtbetjent, Egbert, hans hustru Antje og deres dreng Johannes. De tre hold sammen i stort og småt.

En ven af Egbert, Jan Bråks, der også er i godsejeren van der Haggens tjeneste, kæmper som socialist for den fortrykte menneskehed og slår om sig med kønne slagord. Godsejeren får da den idé, at han gennem Jan vil bevise, at manden kun er socialist, fordi han intet ejer og er misundelig på andre folks penge. Han giver ham en lille gård på så gode betingelser, at Jan ikke kan undgå at samle penge.

Godsejeren venter derved at afsløre Jan, men resultatet bliver helt anderledes. Jan bliver bundulykkelig og længes efter sine gamle kammeraters kreds. Han ødelægger hjemmet ved sit drikkeri og kommer aldrig mere til partiets møder. Egbert har ondt af sin gamle ven, taler med godsejeren om det og siger, at Jan aldrig bliver tilfreds, før han bliver almindelig arbejder igen, og at det eneste, godsejeren kan bevise med sit eksperiment er dette, at man ikke bør give en arbejder, der hele sit liv har måttet klare sig med sin ugeløn, rådighed over mange penge, for dem kan han ikke passe på.

»Vi får se«, siger godsejeren, »så ved vi, hvad der venter os, når de røde engang får magten i hænde, som de selv påstår, de får. Hvor vil de disponere over statskassen og hele vor nationale eje på en besynderlig måde«.

Egbert bebrejder sin chef, at han leger med mennesker og glemmer, at det er Guds skabninger, han har med at gøre.

Det er en sand, ærlig og opbyggende bog om ægteskabet i vor tid, og om menneskelig godhed, der overvinder alle vanskeligheder.

Jarne Slaggard:

DU ER MANDEN

Forlaget Ansgar, Oslo

Den norske forfatter Bjarne Slaggard i Hardanger har skrevet ikke mindre end tre prisbelønnede romaner. To af hans bøger er oversat til dansk, men det er heller ikke vanskeligt at læse ham på norsk.

Hans sidste bog hedder: »Du er manden,« og den handler om kong David. Man mærker, forfatteren er lærer og højskolemand, der er liv og varme i hans fortælling. Han kender og elsker sit emne. Alt det, vi før vidste om David, føler vi ved læsningen, var kun et skelet, forfatteren giver det kød og levende, rullende blod. Dyb psykologisk forståelse ligger til grund for romanen sammen med et indgående kendskab til tidens mennesker og dens historie.

Christen Krogh.

Ethvert brev bør forsynes med vore smukke mærkater i farvetryk.

Vi har to at vælge imellem:

1. Bernadotte-mærkatet med hans billede.
2. Kammeraternes Hjælpefonds mærkat.

Begge mærkater foreligger i ark med 25 stk. à 10 øre og fås ved at indsende beløbet til giro 780, Kammeraternes Hjælpefond, St. Kannikestræde 10, København K.

De indkomne beløb går til fondens hjælpearbejde.

NIC. F.

Jensen
& Julsen

HORSENS

Købmændenes
Indkøbscentral

$\frac{1}{2}$ HOKI

HORSENS

JETTE

v/ C. C. Mikkelsen

Borgergade 1 I. Horsens

Postgiro 10300

Horsens
Landbobank

A/S HORSENS
PRIVATBANK

Arbejdernes
Fællesbageri $\frac{1}{2}$

HORSENS

N. C. NIELSEN

Alabastindustri

HORSENS

$\frac{1}{2}$ Brdr. Brincker
Grejsdal Hammerværk
Grejsdal

Horsens Jern & Staalforretning A/S

Harald Rix

HORSENS

AKTIESELSKABET

HORSENS SØLVVAREFABRIK

BRDR. W. & S. SØRENSEN

J. L. BECK
& CO.

HORSENS

*Horsens Dynamo- &
Elektromotor-Fabrik*

Aktieselskab

Th. Busse

HORSENS

Otto Nielsen

Stenhuggeri & Marmorfabrik

Allegade 2 Tlf. 1770

HORSENS

LANDBOSPAREKASSEN

I

HORSENS

Kristian Kirks

TELEFONFABRIKER A/S

HORSENS

Gummivarefabriken

Jylland A/S

HORSENS

R. B. Burchardt Nielsen
& Co. A/S

Løvenørns-gade Tlf. 3400

HORSENS

Paasch & Larsen,

Petersen

Aktieselskab

HORSENS

**Petersen
& Sørensen**

Tobaksfabriker

HORSENS

KL BUCHENWALD

Kriminalassistent A. Wass-Møller fortæller
lejrens historie

IV.

I sommeren 1943 udstedte Himmeler en anordning om indretning af bordeller i kz-lejrene. Bordellet benævntes med det kyske navn »Sonderbau« og anbragtes ved revieret i Buchenwald. Fra kz-lejr Ravensbrück hentedes ca. 20 piger, der havde meldt sig frivilligt mod løfte om at blive løsladt efter 6 måneder.

Fra SS side var meningen med bordellet bl. a. den at kunne spionere blandt fangerne og aflede deres opmærksomhed fra illegale arbejder, men fra den illegale lejrledelses side blev det straks under hånden meddelt, at man ikke måtte benytte bordellet af sociale grunde og at de kvindelige fanger også var kammerater. Meget få benyttede bordellet, hvorimod SS-mænd jævnlig var på besøg.

I dette milieu anbragtes prinsesse Mafalda, da hun var blevet hårdt såret i overarmen ved bombardementet. Lejrlægen, dr. Schiedlausky ville selv amputere armen, men hun døde af blodtab. Det nøgne lig blev smidt over i ligbunken ved krematoriet, men pater Joseph Thyl, der var sektionsmester, tog det væk og sørgede for en hurtig forbrænding. Forinden havde han afskåret en lok af prinsessens hår, der blev smuglet ud af lejren og opbevaret i Jena, indtil man kunne aflevere den til hendes hessiske slægtninge.

Kleinlager. I juli 1943 ankom 2000 franske fanger til Buchenwald, der i forvejen var overfyldt, hvorfor der i løbet af nogle dage blev rejst et par telte til dem. Iøvrigt manglede alt: Vand, tæpper, spiserejskaber m. m. Af hensyn til faren for epidemier indrettedes så den berygtede »Kleinlager« med 1500—2000 fanger. Den udbyggedes senere til 3 barakker og et telt, der alle var overfyldte. Her er udspillet uanede tragedier jo længer krigen varede. Værst i efteråret

1944. Da jeg kom ind i »Kleinlager« i september 1944 var dødstallet ca. 150—200 fanger pr. dag. Størstedelen var jøder, ungare, rumænere og polakker, der af hunger og sygdomme var blevet som dyr. Ligene blev om natten smidt ud af barakken og teltet. Her skete ting, som man knap kan forestille sig: Nødtørft forrettedes på ligene, en ungarsk jøde bad blockälteste om at brække guldtænderne ud af munden på den døde fader, da ellers en anden ville brække dem ud, vilde kampe opstod om maden, istedet for at gå til latrinrummet brugte de spisefadene, delvis af svagelighed, aften efter aften så

jeg til appellen at de tog et par døde fanger med i rækkerne uden at anmelde dem som døde, hvorved de i et par dage, indtil liget blev opløst, kunne redde sig ligets ration i barakken. Den menneskelige fantasi kan dårligt udmale sig denne virkelighed.

Da jeg en aften var beordret til at søge en fange i det store telt, hvortil der ellers ikke var adgang, blev jeg nærmest lammet ved synet af dets indre. Teltet var af størrelse som et almindeligt cirkustelt, men indeholdt ca. 1000 fanger, der lå på gulvet mellem hverandre. Man så ikke den enkelte, men havde indtryk af at se ned i en ormegrav, hvor ormene bugtede sig, indfiltrede i hverandre.

Mange af disse fanger, der kom fra bombarderede våbenfabrikker, var hårdt sårede og udhungrede. Efter 14 dages ophold blev de sorteret af SS og forsvandt fra lejren

Guldringe, der blev frataget fangerne ved optagelse i lejren

John Bull

Frederiksgade 78
Aarhus Tlf. 22540

A/S Jernkontoret

Aarhus Afdeling

R. STROM

Aut. Installatør

Tlf. 80 Rønede Tlf. 80

Ebeltoft

Kul-Kompagni A/S

Tlf. 125 Ebeltoft

A/S Auning

Savværk og Tømmerhandel

Jydsk

Dunkefabrik A/S

HEDENSTED

Klakring Savværk

A/S Carl Hansen's

RUTEBILER

Vejle

Engelsk Beklædnings Magasin

Østergade 1 - Aarhus

Anton C. Nielsen

Aarhus

A/S KARENSMØLLE

Nordhavnen Aarhus Tlf. 32100

Ebeltoft Andels Svineslagteri

A/S Aarhus Teater

Aarhus Tri Renseri

Ryesgade 35 - Aarhus

A/S De jydsk Skærvfabriker

Park Alle 7 - Aarhus

J. Chr. Møller & Co.

Aktieselskab

Aarhus

Ludvig Wohlert

Aarhus

Posin's Skræderi

Borggade 11 - Aarhus - Tlf. 26403

via jernbanestationen. En af mine personlige venner, en russisk student i teltet, fortalte, at de blev sendt til »afgasning«, hvilket man havde konstateret, da deres tøj kom tilbage til Buchenwald, hvor det blev dampet og påny uddelt.

I september 1944 blev kun barak nr. 61 benyttet til disse fanger, hvorimod de to andre blev ryddet til de danske fanger. Fra begyndelsen af 1944 og til april 1945 gik ca. 100.000 fanger gennem Kleinlager og fra september 1944 var ca. 10.000 fanger anbragt her. Blockälteste udvalgte de svage, der straks gik over bag barak 61, hvor de afklædte sig og derefter enkeltvis gik ind ad revierdøren, hvor de øjeblikkelig fik en giftinjektion. Om aftenen kørtes ligene på en kærre til krematoriet.

Fra november 1944 til marts 1945 likvideredes på denne måde ca. 2000 fanger. Undertiden foretog SS Wilhelm allerede udvælgelsen i badet ved ankomsten til lejren.

Også raske fanger blev likvideret gennem blok 61, hvis de på en eller anden måde var indviklet i lejrens indrepolitiske intriger eller af personlige grunde af ledende fangefunktionærer eller sigtet som SS stikkere. De fanger, der udvalgte sådanne ofre, var i mange tilfælde delvis sagesløse, idet de kun adlød ordre fra den til beskyttelse mod SS indrettede, illegale magtorganisation.

Også en del jødiske og zigeunerbørn var fanger allerede fra 1939, men i efteråret 1944 samlede SS dem pludselig og sendte dem til »Afgasning«.

Gaskamre fandtes ikke i Buchenwald, men de uarbejdsdygtige jøder og andre sendtes bl. a. til »Heil-und Pflgeanstalt Bernburg a. d. Saale«.

I sommeren 1941 begyndtes en massehenrettelse af russiske krigsfanger. De foretoges bag skræderværkstedet og for at overdøve skuddene, måtte hele lejren på appelpladsen i kor synge. Mordene rygtedes dog hurtigt i lejren, hvor efter man holdt op med fællessangen. Der fortsattes et par uger, indtil man havde fået indrettet

det tidligere omtalte henrettelsesrum ved ridehuset. Mordene fortsattes dag og nat indtil der var dræbt ca. 7000 russere.

Den 17/8 1944 sendte gestapo i Paris 43 engelske og franske modstandsfolk til Buchenwald. I september blev 16 af disse hængt i krematoriet. Den illegale lejrledelse forsøgte at redde de øvrige ved at skjule den i Tbc stationen, men her kunne man kun tage tre, og det var et tragisk øjeblik, da englænderen, eskadrillechef Dodkin af sine kammerater blev bedt om at lade sig frelse. Den 5/10 1944 blev 20 af resten skudt, og resten blev henrettet efterhånden bortset fra de tre. Dodkin var pro forma afgået ved døden og brændt i skikkelse af et fransk lig, og gestapo var underrettet om dødsfaldet, men havde formentlig ved en fejltagelse ikke noteret dette. Da Gestapo senere beordrede hans henrettelse, gik Rapportführer ned i skrivestuen og forlangte at få alle kort over englænderne. Han rodede i dem, fik også fat i Dodkins kort uden at lægge mærke til det, hvorimod han standsede ved en Perkin, en englænder, der ikke hørte til denne gruppe af dødsdømte. Dette kort tog han med og et par dage senere blev Perkin henrettet.

Bunker (Zellenbau, arresten) er et kapitel for sig. Her herskede SS Scharführer Sommer, som var et dyr i menneskeskikkelse. Under processen mod Koch — dr. Hoven tilstod Sommer, at han i løbet af et halvt år havde udført ca. 150 mord, dels efter aftale med Gestapo dels af lyst. Han brugte alle tænkelige pinsler og tilsidst var SS ligeså bange for ham som fangerne var. Han var istand til at bringe enhver »om hjørnet«.

Den sædvanlige behandling var afklædning, lænket nøgen til varmerøret, så fangen ikke kunne bevæge sig. Faldt han i søvn, blev han pryglet af kalfaktoren med gummiknippel. Skreg han, kom Sommer og slog ham med pisk indtil fangen besvimeede; derefter overhældning med koldt vand, igen pisk. Havde fangen stadig intet af fortælle, hentedes hos Koch den

berømte seddel: »Kan afhøres til udsagn«. Med denne tilladelse begyndte Sommer sin tortur, hvor en behandling af fangens testikler var indbefattet, ophængning ved hovedet eller ved fødderne, halvvejs kvælning, overhældning med vand ved besvimelse, atter prygl o. s. v. Ingen føde. Når fasten havde varet i 10 dage og fangen stadig var stadig gav Sommer, som på visse måder var en uberegnelig mand, fangen en kop te med et sovemiddel om aftenen og noget senere fik han en dødelig injektion.

Han kunne også dræbe en mand efter kort tid enten ved hængning eller med et trekantet jern. I et tilfælde lagde han en skruetvinge om fangens hoved og skruede, indtil kraniet knustes.

Afføringsmidler, salt mad og salt vand var et af hans almindelige midler, men hans yndlingsmåde var at kvæle fangen med sine hænder.

Hvorfor kom man i Bunker?

For alt muligt! Som jøde, som »doven« under arbejdet eller hvis man under arbejdet så op, når fru Koch red forbi. Hun noterede mandens nummer, der fandtes på hans bryst og benklæder, og ved appellen vandrede han i Bunker for at

Hermann Pister, standartenführer, lejrkommandant i Buchenwald.

Tømremester

A. Vinkler

Dalgas Avenue 51 . Aarhus

Aarhus

Tarm Compagni A/S

»Haslegaarden

AARHUS

Bajsen

Ryesgade 4—6

Aarhus

Tante

LAURA

v/ Arnold Nielsen

Ryesgade 31

Aarhus

Galanteri & Legetøj

Vagn Nielsen

Tapet- og Farvehandel

Tordenskjoldsgade 37

Aarhus

Tlf. 67062

ANTON

OVESEN A/S

Tlf. 36544

Aarhus

P. Thorsen

Møbeletablisement

Søndergade 45

Aarhus

Tlf. 36844

A/S MAGASIN DU NORD

Aarhus

Poul Både

FISKERGADE 89-91 . AARHUS

Tlf. 27788

De forenede Automobilfabriker A/S

AARHUS

Jydsk Sadelmagermagasin A/S

Rosengade 26 - Aarhus

Viggo Jørgensen

Tlf. 28500

Clemensstræde

Aarhus

GREGERS PETERSEN A/S

Træløst- og Bygningsartikler

Aarhus

Anthon Thorup & Søn

VINHANDEL . AARHUS

Brdr. Kofoed

Stenhuggeri

Tlf. 22409

Aarhus

JOHS. JERIMIASSEN

Malermester

Tlf. 23133

Aarhus

have »kigget skamløst på Kommandeusen«. Taksten for denne forbrydelse var som regel en dødelig injektion efter en behandling af Sommer.

Allerede efter bombardementet i sommeren 1944 begyndte den illegale lejledelse at samle våben under oprydningen af de ødelagte våbenfabrikker og SS kasernen med henblik på den kommende kamp, som man var overbevist om ville opstå, når lejren skulle evakueres inden en allieret erobring, og man udkastede en plan til overtagelse af lejren. I begyndelsen af april 1945 var alle forberedelser truffet.

I april begyndte SS allerede at føre fanger bort fra lejren til andre lejre. Den 4. og 5. april nægtede fangerne at efterkomme SS ordren om appel med henblik på udtagelse af fanger til transporten. SS var lammet og forsøgte ved knipler at gennemtvinge ordren, men resultatet var ringe. Man ventede stadig, at de allierede tropper skulle nå frem til lejren. Gennem hemmelig radiosender og modtager vidste man, at de var i nærheden. Den 6. april afmarcherede 3000 jøder til fods fra lejren. Den 7. havde Kochs efterfølger, SS Standartenführer Pister forlangt 14.000 af lejrens 47.000 fanger til afmarsch. Der mødte 1500, men da 200 SS mænd med maskingeværer gik ind i lejren, stillede den illegale lejrlidelse yderligere 4500 fanger. Den 8. april skulle hele lejren afmarschere. Luftalarm. Pister var ubeslutsom. Den 11. april var der ca. 21.000 fanger tilbage i lejren. Pludselig begyndte SS at drage bort, sidst forlod SS vagttårnene, og lejrens Lagerschutz besatte straks de ledige pladser.

De sidste dage før befrielsen havde den illegale lejrlidelse pr. radiosender sendt SOS til de allierede tropper, og at denne blev modtaget vistest ved, at der straks kom flyvere over lejren og nedkastede en pose, der desværre faldt i SS hænder.

Denne sender havde været et mareridt for Pister og hans hjælper, Lagerführer Kampe, der som

rasende søgte og pejlede efter senderen, dog uden resultat.

Et hvidt flag blev hængt ud fra lejrens tårn og således fandt de allierede det befriede Buchenwald.

De forskellige SS morderes skæbne er mig ukendt bortset, fra Kochs, Pisters og Hauptsturmführer Schobers. Schober gav mig en gang under et arbejde et par slag med piskan. Han blev sammen med Pister dødsdømt af en allieret krigsret og begge blev hængt.

Som en passende afslutning skal jeg som udtryk for det tyske syn

Max Schobert, Lagerführer i Buchenwald 1944-45. Af amerikansk domstol i 1947 dømt til døden og hængt.

på kz-fanger oplyse, at da jeg på en jernbanetransport efter 30 timers kørsel bad en tysk Røde Kors søster, der bar en spand vand, bad hende om lidt at drikke, svarede hun: »Ikke for »ausländische Tiere!« samt citerede følgende uddrag af et foredrag, som SS Reichsführer Heinrich Himmler holdt for tyske værnemagtsofficerer.

»Det er umådeligt instruktivt at bese en sådan koncentrationslejr. Når De har set den, er De overbevist om, at ingen af disse fanger sidder dér med urette. Det er kun forbryder-affald og vanskabninge.

Der findes ikke en bedre demonstration for arve- og racelovene end denne. Det er folk med vand i hovedet, skeløjede, forvoksede, halvjøder, en mængde racemæssigt mindreværdigt skidt«.

A. Wass-Møller.

(De i denne beretning indeholdte oplysninger for tiden indtil efteråret 1944 samt foråret 1945 indtil befrielsen hidhører fra tyske publikationer af dr. Eugen Kogon, Karl Brauer og Fritz Marx, der alle var fanger i Buchenwald til befrielsen. Kogon havde været i Buchenwald fra 1939 og trods ordre til at sende ham til afgasning i Auschwitz overlevede han, idet dødsdommen ved forskellige manipulationer med SS lægen for menneskeforsøg blev udsat til efter krigen, hvorefter han blev lægeskriver for lægen.)

Evropæisk lægekongres om k-z-lejrenes eftervirkninger.

Som tidligere bebudet i Pigtråd vil en række læger fra forskellige evropæiske lande sætte hinanden stævne for at tale ud om erfaringerne ang. eftervirkningerne af kz-lejrene.

Konferencen, der står åben for alle interesserede læger, holdes i Danmark i dagene 4.—7. juni. Specielt indbudt er tidligere deporterede læger bl. a. fra Polen, Luxembourg, Italien, Holland, Frankrig, Belgien, Østrig, Tyskland og Norge.

Lægerne har måttet erkende at man står over for en række mere eller mindre invaliderende sygdomme som følge af udhungringen i kz-lejrene, og disse lidelser giver sig som regel udslag i kronisk svækkelse. F. eks. ser man eksempler på varig hjernetræthed og nedsat styrke mod infektioner.

Aarhus Renaissance Møbellager
Rosengade 34 Aarhus

Christian Meyer A/s

AARHUS

Dansk
Brandforsikringsselskab

Vermund af 1904

AARHUS

A/s Olaf Henriksens

Protokolfabrik

Eckerberggade 5
Tlf. 35666 Aarhus

Paul Lehmann

AARHUS

Brøbøchs Eftf.

Ure & Optik

Ryesgade 6 Tlf. 24687

AARHUS

Trælastimporten

v/ K. V. Jensen

AARHUS

BRØNDUMS

Patent Bureau

AARHUS

Gartner

Konrad Christensen

Skæring pr. Hjortshøj

Mammen & Drescher A/s

AARHUS

SINGERSGAS A/s

Aarhus

AARHUS

MOTOR COMPAGNI A/s

A/s Aarhus

Flydedok og Maskinkompagni

Det danske Trælastkompagni

Aktieselskab

Park Alle

Aarhus

AKTIESELSKABET

C. LANGBALLE & SØN

AARHUS

C. Hofman & Co.

JERN- & STAALFORRETNING

Sonder Alle 35-37

AARHUS

DEM, VI NU HAR MISTET, SKAL VINDE SEJREN GENNEM OS

Forfatteren Hans Jørgen Lembourn fremsætter nogle betragtninger om, hvordan modstandsbevægelsen har afspejlet sig i dansk og norsk litteratur.

Det er blevet sagt, at den ungdom, som var stærk i fyrrenes første femår, var meget svag i det andet, og dermed tænkes blandt andet på den litteratur om modstandskampen, som ikke kom. Mange romaner blev nok udgivet, men kun ganske få havde så megen litterær kvalitet, at der var et rimeligt forhold mellem det, de skulle skildre, og den måde de skildrede det på. De første år efter krigen blev lyrikens. Kun digterne formåede at give udtryk for det, der var sket med os under besættelsen, for kun i digtet kunne man sige noget sandt om det, der for roman- og novelleforfatteren endnu var ubegribeligt. Hvorfor? Var det da ikke så ligetil? Nej, det var ikke ligetil. Det var et skred i et slægtleds livssyn, som man ikke, mens man endnu stod midt i støvet fra dette skred, kunne omsætte til personer og replikker og handling. Der måtte gå en vis tid, før man kunne vurdere, hvad der var øjeblik, og hvad der var fremtid, i det vi har været igennem, og først nogle år senere kunne den litterære roman skrives på den inspiration — måske den vesterlandske verdens største inspiration — som kampen for frihed har givet. Indtil da herskede der et literært tomrum.

Men det gælder ikke lyriken. Digtet kan udsige det uudsige-

lige og gengive anelsens mangfoldighed, kan berette om slægtskabet mellem alt hvad der hændte os.

Kaj Munks to digtsamlinger »Sværg det, drenge!« (1941) og »Den skæbne ej til os« (1944) samt samlingen »Sidste digte« udgivet i 1945 af Arne Sørensen, indeholder hans karske — ikke altid lige lødige — men på grund af sin klarhed og appel betydningsfulde bidrag til modstandslyriken. For den, der i digtningen vil søge et sandfærdigt minde om den stemning, der beherskede mange under besættelsen: renlivet had, renlivet fortvivelse og renlivet tro, er Kaj Munks digtning uundværlig.

Hos Morten Nielsen, der ligesom Kaj Munk måtte lade livet for sin tro, er det enkelte menneskes situation midt i krigen ikke så ligetil.

Selv om han skriver: . . .
Men vi har lært at kæmpe,
for vi har lært at dø og slås,
og dem, vi nu har mistet,
skal vinde sejren gennem os.
så fortæller hans digte (Krigere uden våben, 1943) om langt mere, end at vi lærte at kæmpe. De vidner om et menneske, der er i splid med sig selv, som er sig det bevidst, og som er for ærlig til at nægte det til fordel for den letkøbte styrke, som blind overbevisning gir. Morten Niensens lyrik hører til den ren-

færdigste i dansk digtning, og han kom til at betyde meget for besættelsestidens ungdom, fordi han forstod at udtrykke den voldsomme spænding, der var i os alle — dengang døden og livet gik så tæt ved vores side.

En anatologi af kampdigte udkom under titlen »Der brænder en ild« i 1945, efter først at være udsendt illegalt året før. Bidragyderne var bl. a. Morten Nielsen, Poul Sørensen, Halfdan Rasmussen, Martin A. Hansen, Leck Fischer og Knud Sønderby.

Også i Norge var det først og fremmest lyriken, der reagerede på det tyske angreb og nazismens uhyrligheder; det var digtet, der rejste sig af ruinerne — hvem fik ikke nyt liv foræret, da vi læste det vers af Nordahl Grieg, hvor han velsignede »hver bombe som skrånet -- inn i et gotisk byggverk, hvis bare et barn ble skånet.« Det var digtet, der svarede de fangnes angstfyldte længsel:

beskyttet, fordi vi vet:
Men vi kan smile i mørket,
det finnes ting som er verre
enn bombernes stupiditet.
Det er ikke Gestapos våpen
som truer i luftangrebet.
Det er tross alt ikke sinnet
som de har kraft til å drepe.
Vi har fået bedre skjebne
enn de i Europas nat
som frykter at fjenden skal ta
dem, etter at motet et tatt.
I frihet skal vi få hjelpe de
innestengte som kaller;
og derfor er det vi smiler,
i mørket mens bomberne faller.

Nordahl Grieg blev skudt ned over Tyskland d. 2. december 1943, men han havde nået, som

**A/S Silkeborg
Motor Compagni**

Ingeniørforretningen

SILHORKO A/S

Aabyhøj

**Aarhus
Maskinfabrik**

*Ebeltoft
Skotøjsfabrik*

**JUNGS
BOGHANDEL
STEPHAN AGGER**

Skive

Salling Bank
Skive

Skive Lastbilcentral
SKIVE

Læsø Garnspinderi A/S

Byrum - Læsø

A/S De forenede Teglværker

Lysbro

Silkeborg

Funderholme Karosserifabrik

SILKEBORG

Restaurant

**Aarhus-
Hallen**

Aarhus Kul- & Koks Import

REKLAMEBUREAU

Lyre A/S

AARHUS - KØBENHAVN

Tage Stilling

Rønde

Tlf. 96

Vatskuldre . Overtræksspænder

Skulderstropsspænder m. m.

Flipstivere og Damebælter.

ingen anden norsk digter, at sige de ord, man havde så hårdt brug for. (Frihet og liv er eet, 1943. Dikt i udvalg, 1944. Flagget, 1945.)

Arnulf Øverland er den anden af den norske frihedskamp tre store digtere, og i de to bøger »Vi overlever alt« og »Tilbage til livet« skriver han om oplevelserne i det tyske fangenskab, om kammeraternes mod og om det, der skulle vokse op af kampen:

Barn av kommende slekters
barn
skal engang vite sig trygge
i ly av en ukrenkelig rett,
de selv var med på å bygge.

Den tredje »store«, Gunnar Reiss-Andersen, måtte flygte til Sverige, hvor han skrev samlingerne »Kampdikt fra Norge« og »Norsk røst«. Han minder i sin kampberedthed en smule om Kaj Munk, og hans digtes lyriske kvalitet er ofte noget skæmmet af det agitatoriske, men de er skrevet med stor styrke og fik, ved siden af Griegs og Øverlands digte, afgørende betydning for den del af modstandskampen, som ordet skulle stå inde for.

Straks efter befrielsen udkom en overflod af dokumentariske og personlige skildringer af begivenhederne under besættelsen, samt en del såkaldte sabotørromaner. De fleste af dem var mere reportage end roman, og kun ganske enkelte vil blive husket i litteraturen. Blandt de bedre må nævnes Willy August Linnemanns »Natten før freden«, som dels handler om Sydslesvigs ulykkelige stilling under nazismen, og oprin i Dag-

marhus og Shell-huset. Hans Edward Teglers skrev i »Kæmp for alt, hvad du har kært« om sine oplevelser under sabotagen, stikkerlikvideringerne, fangenskabets. Bent Demers — »men ikke forgæves«, Erik Olaf-Hansens »Gå til modstand«, og Charles Haugbølls »Sabotør« vil næppe overleve de timer, da de blev læst, men i en oversigt over den litteratur, der fremkom dengang, kan man næppe undlade at nævne dem. I samme genre må også Flemming B. Muss' i 1953 udkomne roman »Der kom en dag« medtages. Den er den bedste af reportageromanerne, men dens force ligger i den journalistiske og spændende beskrivelse af, hvad der skete, og ikke i det litterære. På grund af forfatterens nøje kendskab til sit emne og på grund af hans gode menneskelige egenskaber, vil »Der kom en dag« sikkert blive læst også i fremtiden af dem, der ønsker en effektiv beretning om modstandskampen.

Først med Ole Juuls »De røde enge« kom en roman om de mennesker, der gik ind i kampen. Den har store lyder, men der er en kerne i den af sandhed, fordi forfatteren var digter nok til, selv om han stod midt i begivenhederne, at se de menneskelige nuancer. Bogen fortælles i jeg-form af sabotøren Michael Lanz. Man hører om en gruppes arbejde, sabotager, angsten, forhærdelsen og den skræmte kærlighed som må leves fra minut til minut, mens man bestandig lytter efter bilen, der pludselig kan standse nedenfor vinduerne. Michael bli'r til sidst fanget, pint og dømt til

døden. Men en tysk fangevogter med dårlig samvittighed hjælper ham fri, den morgen han føres til retterstedet. Bogen slutter med Michaels flugt til Sverige. Ind imellem den spændende handling er vævet korte psykologiske skitser af de forskellige mennesketyper, der deltog i gruppens arbejde, og en kærlighedsfortælling siger noget væsentligt om de betingelser en ung mand og en ung pige måtte leve deres korte lykke på — dybt inde i de smil, de fik lov at give hinanden, ventede altid gråden. Det har været Ole Juuls hensigt med sin hovedperson at vise det heroismens paradoks, de fleste andre modstandsforfattere glemte; man måtte bestandig svinge mellem tvivl og tro, fortvivlelse og håb. Michael siger selv herom: »Jeg er en dårlig patriot. Hver gang jeg hører døden har taget en af kammeraterne, tvivler jeg på, om den sag, de døde for, er mere værd end selve livet. Jeg elsker livet, og jeg er endnu ikke nået så langt, at jeg fuldtud kan sammenligne det med den ide, den sag, som mange af kammeraterne har betalt med livet. — — — I døden eksisterer håbet ikke. Døden er total. Der findes ingen nok så lille margin omkring døden. Derfor har jeg af og til svært ved at veje livet op mod de ideer vi kæmper for. Men sådan må jeg ikke se på det. Jeg skal se det med Totos øjne. Han mener, at døden hører til en naturlig tabskonto, og at den kun har pligten at lade sig sammenligne med. Og måske har han ret. Så snart vi ved, at der er nogen, der skal dø i kampen, er det måske lige

Bertha Hupfeldts Eftf.

Jørgen Mortensen

Bispensgade 15

Aalborg

Tlf. 1274

Giro 48399

M. Thomsen Støtt & Søn

AALBORG

Bagermester Frostholm

Algade

Aalborg

Holles

CONBITORI

AALBORG

Terpa

Sankelmarksgade 15

Aalborg

Tlf. 6804

Handelstrykkeriet

A. M. Johansen & Søn

AALBORG

Wisse & Jansen

Bispensgade 2

Tlf. 1640 — 9382

Aalborg

H. Ulf Nielsen

Aktieselskab

AALBORG

A. Abel A/s

AALBORG

V. MORTENSEN

Juveler & Guldsmed

Bispensgade 22

Aalborg

EDVIN JOHANSEN

Damernes Modehus

Bispensgade 16

Aalborg

Tlf. 5983

A/s Cylinder Service Co.

Sct. Hansgade 3

Tlf. 8470 - 8479

AALBORG

Fabrik for motor-service . Automobil-reservedele en gros

Aalborg Stiftstidende

City Trikotage A/s

Tlf. 1434

Algade 30

AALBORG

Herman Kaas

Gravensgade 5

AALBORG

Bolette

Algade 21

Aalborg

Tlf. 9777

Giro 50465

DUZAINÉ HANSEN

Bispensgade 11

Tlf. 868

AALBORG

LANDBOSPAREKASSEN

I

AALBORG

Vald. Kjølbye

AALBORG

HERNING

Carl Davidsen

Algade 10—12

Aalborg

Ingemann Mikkelsen

Skrædermester

Algade

Tlf. 5399

AALBORG

så meget min pligt at dø som Ellens.»

Når læseren alligevel intet øjeblik tvivler om Michaels sejge vilje til at gennemføre kampen, har Juul dermed ramt det rigtige, at det er karakteristisk for det individualistiske menne-

ske, Vestens menneske, at uanset vi bestandig må tvivle og være skeptiske og gøre op med vor samvittighed, tager vi dog jobbet på os, når det bli'r nødvendigt.

Hans Jørgen Lembourn.

Fra Tyskland i dag

Af Hans Rütting

»Felicitas Klein«

Med tyve øre i lommen, iført en kåbe af antilopskind (som hun senere forklarede mig), dog med temmelig slidt kuffert i hånden: således klatrede hun nu ud af den lille D. K. W., der havde bragt hende til vejkrydset.

— Tak — og farvel! råbte Felicitas Klein — som til trods for sit navn dog var stor af vækst — til sine venlige chauffører, og begyndte, uden foreløbig at tage notits af mig, straks at vinke efter biler. De to herrer, som syntes brystholdne over den korte, nærmest utaknemmelige afsked, så sig allerede glemt af deres smukke passager. For smuk var Felicitas; med sit viltre hår, det frynsede tørklæde om halsen lignede hun en landevejens gudinde.

— De vejfarendes skytshelgen burde se sådan ud! sagde den skuffede bilist til mig. — Sådan med opløftet tommelfinger — desværre helt utilnærmelig. —

Begge bilisterne kiggede på mit landkort og lod sig forklare, hvor jeg skulle hen.

— Til Danmark — så har De jo et stykke vej tilfælles med hende! Og så råbte de til Felicitas:

— Han er dansker — De kan godt følges med ham — han er ufarlig! — dansker?

Felicitas, som i sin iver for at standse en bil havde distanceret sig fra os, kom løbende tilbage og udtrykte en uforbeholden anerkendelse. Hun gav mig hånden.

— Og hele vejen som blaffer? Det imponerer mig! Vi må følges ad!

Medens D. K. W.'en vendte og

pigen påny hævdede sin højre hånd, knælede jeg ned for at tage et billede. I samme øjeblik brasede en lastbil frem og standsede klods op ad os.

— Er vi med på den? spurgte chaufføren. — Det er din Leica, du kan takke for, at vi tager jer med. Op med jer i ladet!

Ikke langt fra os måtte Rhinen strømme forbi; vi kørte igennem et frodigt dalstrøg, der syntes en eneste frugthave, Tebrune blade viftede i dværgtræernes grene. Vi sad på hug bag ladets smæk og så skyerne vælte ned til horisonten, vi kørte fra. Engang imellem gav det et stød i vognen; vi kørte over en landsbys brosten. Så hoppede Felicitas kuffert og smilede bredt i revnerne, der havde fået en mundkurv af tov i forskellige tykkelser.

— Jeg må vist binde den påny — sagde hun — og medens hun strøg hen over sin kåbe: — Kan De se — jeg rejser som en fornem dame!

Hun lod sit hår flagre i den friske blæst.

— Verden vil bedrages! Det er også derfor, jeg tog kufferten i stedet for en rygsæk.

Jeg ville ikke ødelægge hendes illusion.

— Ja — De virker helt velhavende! bekræftede jeg mod bedre viden.

— Synes De?

Hun lukkede øjnene og begyndte at fortælle.

— Jeg blaffer hver fjerde uge fra Darmstadt til Heidelberg — der studerer min ven. Først boede vi sammen — han ville absolut giftes — jeg syntes, han først skulle tage

sin eksamen. Men så længe vi boede sammen, drev han den af, det ku' jeg ikke lide. Jeg flyttede til min fader, min kæreste tog til Heidelberg, sådan går det glimrende. Vi ses kun engang hver måned — og det er mig, der tommelfinger til ham. Han skal skam ikke forsømme sit arbejde for min skyld!

Et ømt smil gjorde hendes dregnede ansigt med eet blidt.

— Se disse farver! råbte hun.

Skyerne havde fået gyldne bræmmer — i luften flimrede en glans af violet, selv disen over Rhinen fik en rødlig kulør. Pigen faldt hen i højtidelig vemod og hviskede nogle vers af Rilke.

— Vi har ingen traditioner i Tyskland! sagde hun — hverken som folk eller som enkelte mennesker. Vi mangler minder — ægte og dybe minder, der kan gribe os. Derfor er vi så let at bedære. Vi lever i nuet, og vi kender intet til den gyldne midelvej. Eller er det bare en ungpigestemning?

Hvilken bevidsthed om sig selv! Og dog hindrede den ikke, at hun havde et uomstødeligt behov for illusioner, som hun ikke gennemskuede.

— Jeg skriver! fortsatte hun, medens vi nærmede os Darmstadt. — Men mine digte er endnu umodne — fyldt med ironi og sentimentalitet. Det er mit mål at blive forfatterinde — rejse, være selvstændig, skrive — —

Det blev mørkt, gadelygternes skær faldt igennem den åbne pressenning, hvis flige klaskede i blæsten — og så blev det atter aftenens skygge på den brede landevej.

— Hvad siger Deres ven til slige planer? spurgte jeg. Felicitas greb min hånd, hendes viltre hår strøg hen over mit ansigt. Vognen var ved at standse, det gav et voldsomt ryk, og vi slyngedes hen imod smækken.

— Jeg er hjemme — hørte jeg Felicitas sige.

— Farvel — råbte jeg igen.

Lastbilen, der allerede tordnede videre, overdøvede mine ord — jeg vinkede, men alt var gået så hurtigt, at jeg ikke engang var klar over, hvorhen hun var forsvundet.

Brødrene Høriksen
Smede- og Maskinværksted
Grønnegade 16 Tlf. 246
ROSKILDE

SPAREKASSEN
for
ROSKILDE BY OG OMEGN

Aktieselskabet
Roskilde Bank
ROSKILDE

Frue Sogns Brugsforening
pr. Roskilde
Tlf. Vor Frue 8

Wandel-Petersen
ROSKILDE

Felix Møllers
BOGTRYKKERI
v/ Sv. Pedersen
ROSKILDE

Roskilde
Motor Co. A/s
Aut. Ford Forhandler
Københavnsvej 40 Tlf. 2531
ROSKILDE

Dansk
Assuranceforretning
Dir. H. C. Andersen
Ringstedgade 14 Tlf. 149
ROSKILDE

Støbegods & Landbrugsmaskiner

Jacobsen & Leegaard
Tlf. 357 Roskilde

Roskilde
Kontantforretning
CARL ANDERSEN'S EFTF.

Foto-Experten
Stedet man snakker Foto
Tlf. 974 Algade 34
ROSKILDE

Største Udvalg i Foto
Reidl's FOTO
Algade 27 Tlf. 442
ROSKILDE

K. JENSENS
Handelsgartneri
Vestergade 14 Roskilde

Den frie Købmand
er værd at gæste
Men Brugsen er billigst
med det bedste

Brdr. V. Hansen
E. Sivertsen
»Møbelhuset«
Ringstedgade 7 Roskilde

Alfred Petersens
Handelsgartneri
ROSKILDE

H. P. NIELSEN
Isenkram
Tlf. 388 ROSKILDE Tlf. 388

Jørgen C. Nielsen
Møbler for alle hjem
Roskilde Tlf. 229

Roskilde-Egnens
Foderstofforening
Algade 35 Roskilde

Fritz Rasmussen
Frugtmandsforretning
Roskilde — København

Roskilde
Omnibusselskab

»**ELECTRA**«
K. Svarre Nielsen
og Jul Rasmussen
ROSKILDE

DYNAMOTOR
Roskilde Tlf. 931

H. P. Hansen Glem og Søn
Stenhuggeri og
Gravmonumentforretning
Jernbanegade 66 Tlf. 350
ROSKILDE

W. Manniches Eftf.
Tobaksfabrik
ROSKILDE

Bülow Møller
Maskinfabrik
ROSKILDE

Aktieselskabet

**Dansk Kalorifere-
og Ventilatorfabrik**

ROSKILDE

Roskilde
Ostefabrik

Gormsvej 15

Tlf. 389

**C. C. M.
OLSEN**

Blaagaardsstræde 7

Tlf. 439

ROSKILDE

^{A/s} **Roskilde**

Trikotagefabrik

Asylgade 34

Roskilde

Cai Christensen

Glarmester

Ringstedgade 17 Tlf. 508 Roskilde

Spec. Automobilvinduer

*Roskilde Turist-trafik
og Rejsebureau*

A. P. Hansen Algade 56 Tlf. 174

GISLINGE

MEJERI

OG FLØDEFABRIK

**H. HANSENS
Mobelforretning**

Kordilgade 54

Tlf. 149

Kalundborg

Strøby Mejeri

H. Germuth & Co.

Roskilde

OTTO BØNNELYCKE

Roskilde

Roskilde Trælasthan

v/ Albert West Rasmussen

Frederiksborgvej 63

Tlf. 707

Ledreborg Tømmerhandel ^{A/s}

**Maglekilde Maskinfabrik
og Jernstøberi**

ROSKILDE

VALD. EIVIL

ROSKILDE

Tlf. 281

Axel Rasmussen

(N.F.-Gas)

Algade 29

Tlf. 2902

ROSKILDE

*Hedegaardene og
Omegns Brugsforening*

Tlf. 514

Roskilde

**Roskilde
Brugsforening**

Ringstedgade 2

Tlf. 582

Dana-Vognen

v/ Fr. Hansen

ROSKILDE

Nordisk Ventilator Co.

Aktieselskab

Næstved

Danmark

ØJET *faar hvile-
i brillen fra THIELE*

Valdemar Olsens Fabriker

TØLLØSE

National Kasseapparater

Vimmelskiftet 38 København K

KØGE
KULFORRETNING ^{A/S}

A/S Arbejdernes
Fællesbageri
KØGE

»Mekano«
Gunnar Christensen

Rengegade 12
St. Heddinge

K. Møllekær

Vestergade 5 Store-Heddinge

Aage Jensen
Murermester

Klipinge Tlf. 138

Brødrene
Engelbredt

NYSTED

NYSTED HOTEL

Svend Jørgensen
Tlf. 1010

Mejeriet »VALLØ«

pr. Valla

A/S Køge Trævare Fabrik

Brødrene Hillers
Sjællands Jern- og Staalforretning
Slagelse

Aktieselskabet
Korsør Haandværker-
Handels- & Landbobank

PLATIL
Fiskeliner
JAGUAR
Fiskestænger

Korn & Foderstoffer
A. Nielsen & Co. A/S
NYSTED

Sven Krag

Isenkram
Nysted Tlf. 1083

Sydsjællands Kaffebænderi
v/ P. E. Andersen
NÆSTVED

F. Brandt

Tlf. 71 Næstved

BANKEN FOR RINGE
OG OMEGN
Aktieselskab

Kählers Teglværk

KORSØR

Manufaktur
Trikotage

J. GEERTSEN

Halskovvej 40 Korsør

LANDBOSTANDENS
SPAREKASSE

Nykøbing F.

MØBEL HUSET

Nykøbing F.
Tlf. 8810

CYMA

Et af de bedste Schweizer Prä-
cisions Ure. Forlang det hos
Deres Urmager

^{A/S} **Hans Jensen**

Papir en gros

NYBORG

**A/S Saxkøbing
Savværk**

Glas - Porcellæn - Kunst -
Gaver og Køkkenudstyr
Altid nyheder hos

Karen Hvimmansens Eftf.
Stanley Rasmussen
Suhrsvej 4 Maribo Tlf. 200

Fællesvaskeriet
Lolland-Falster

A. m. b. A.

MARIBO

Jacob Lund

Tlf. 54 & 55

MARIBO

**Holeby
Boghandel**

Tlf. 111

Holeby Bryggeri

HOLEBY

Lyhne

Saxkøbing

**Saxkøbing
Ventilationsfabrik**

Tlf. Saxkøbing 4346

Elite Renseri

Gerda E. Mathiasen
Midtllands Dampfarveri
Tlf. Maribo 625

Ryder . Torvet

Byens bedste Strømpested

Saxkøbing

M. Skotte

Aut. G. M. Forh.

Saxkøbing

E. Lyngbye

Maskinfabrik

Saxkøbing

Tlf. 4342

**Albert Petersens
Kontantforretning**

Saxkøbing

Bio . Saxkøbing

Raadhusgade 11

Tlf. 4217

Ernst Christensen

Snedkermester

Tlf. Bandholm 33

J. Lindhardtzen

Snedkermester

Torvet 11 Maribo Tlf. 328

Laur. Jensens Bogtrykkeri

v/ Agner Jensen

Saxkøbing

Radio Service

E. Bennum

Søndergade 30

Tlf. 4276

Saxkøbing

**Saxkøbing
Tapet & Farvehandel**

Fred Rasmussen

Slivsgaard

*Saxkøbing —
Oplandets by*

Tlf. 4053

Postgiro 49917

**Bandholm
Skibsværft**

Heinrich Wetss

**Gunnar Clausens
Savværk**

Bandholm

Tlf. 71

Andelsselskabet
Maribo Svineslagteri

Udsalget

Bandholm

Kammeraternes Hjælpefond

Bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond holdt sit forårsmøde fredag den 9. april. Dette var sådan set et brud på traditionen, da man ellers altid plejer at holde møderne en lørdag af hensyn til at spare de tilrejsende for tab af en ekstra arbejdsdag. Men man havde valgt fredagen, da det netop var den 9. april.

Formanden, konsul Kaj V. Dahl åbnede mødet og rettede en særlig velkomst til prokurist Otto Schmidt, Kolding, der var til stede ved bestyrelsens møde for første gang. Otto Schmidt havde ydet værdifuld bistand som rådgiver i hjælpesager.

Formanden gav derefter ordet til fondens kasserer, statsautoriseret revisor, lektor H. C. Steen Hansen, der fremlagde det reviderede regnskab.

Formanden for Kegnæs-udvalget, købmand Holger Thorsøe, Sønderborg aflagde beretning for ferie-hjemmet. Man havde foretaget visse forbedringer af huset. Der havde været stor interesse for at benytte det, og feriehjemmets beboere havde alle været glade for opholdet og havde hentet sundhed og styrke ved skov og strand. Som nyt medlem til udvalget indvalgte prokurist Otto Schmidt.

Redaktøren af Pigtråd, overlærer Johs. Fosmark aflagde beretning om de bladmæssige forhold.

Lederen af fondens kontor, arkitekt H. Kornbeck sagde bl. a.: I henhold til de erfaringer vi nu har indhøstet, har vi lagt Pigtråds forretningsgang noget om, idet vi i fremtiden går bort fra den høje provisionssats og i stedet betaler medarbejdernes togkort og en meget beskeden godtgørelse på 12,— kr. pr. rejsedag til alle andre rejseudgifter og nedsætter provisionen til 25%. Når vi har sat diæterne til 12,— kr. pr. dag, mener vi, at dette beløb er så lavt, at det også tjener kundens interesser.

Det er vel næppe almindelig kendt, at et større og større antal kammerater henvender sig på fondens kontor og beder om bistand i

mangfoldige anliggender, som oprindelig slet ikke hørte under fondens område. I de fleste tilfælde drejer det sig om utilfredshed med invalideafgørelserne, og vi må være behjælpelige med ansøgninger, skemaer o. s. v., men vi søger også at skaffe kammerater bolig og arbejde, taler med arbejdsgivere o. s. v., og selvfølgelig er vi kun glade for disse henvendelser, og vi har næsten ikke eet felt, hvor vi svarer: »Det kan vi ikke hjælpe dig med«. Men også dette belaster naturligvis vort budget, men til gengæld tror jeg, at vi på denne måde netop fastslår, at alle kammeraterne kan komme til os. Vi har i alle tilfælde, hvor vi har henvendt os til Frihedsfonden, fået værdifuld hjælp og vejledning.

Hjem fra Mexico

Per Ulrich, tidligere Dreiberge og Sachsenhausen, har været et år i Mexico. Resultatet af dette Mexico-år har han udstillet i Athenæums kunsthandel.

Kritikken er meget anerkendende. Det hedder således:

Udstillingen er overraskende god. Der er sket et skred i Per Ulrichs udvikling. Udlandsopholdet har betydet en frigørelse — et aldeles uomtvisteligt kvalitetsopsving for hans kunstneriske evner. Det er gerne Per Ulrichs træsnit, man berømmer, og de fleste af de udstillede er da også ypperlige — bedst er de, hvor de ligner de mexicanske *mindst*. Per Ulrich har i sig en dunkel mystik, og hvor den får lov at gløde, er han bedst. Derfor er også hans farvekridttegninger efter vor mening de ypperligste. Der lurer en hed fanatisme i de dybe grønne, blå og brune farver, og stundom blotter det røde en indædt glødende sensualisme.

I blyantstegningerne er der en storlagen enkelhed, der også viser, hvilken farlig og behersket natur denne Per Ulrich er. — Jo, det er en overraskende udstilling!

Tak for alle kærlige hilsener og tanker ved min mands død.

Ellen Nordentoft.

Fyn

Indvielsen af monumentet på Frøbjerg Bavnehøj for besættelsens fynske ofre er blevet udsat fra 5. maj til 29. august, eftersom Billedhuggeren Gottfred Eickhoff, der fremstiller den store figur — sejrsgudinden — endnu mangler udarbejdelsen af nogle detaillier. Stentavlerne med navne på over 300 dræbte er færdige.

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement.)

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30). Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. Slagelsegade 9, 2. sal, København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

Hak Jørgensens Bogtrykkeri, Ejby pr. Glostrup.

INDHOLD:

	Side
Kammeraternes Hjælpefonds virksomhed	107
Færden til Buchenwald	109
Interview med Ebbe Munch	111
Bog anmeldelser	117
KL Buchenwald IV	121
Litteraturen om modstandsbevægelsen	127
Fra Tyskland i dag	131
Bestyrelsesmøde i K. H.	136

Trykt i 17.000 eksemplarer.

Aflleveret til postvæsenet d. 13. maj